

Analýza předpokladů a vzdělávacích potřeb pedagogických pracovníků pro zkvalitňování jejich pedagogické práce

Studenti pedagogických fakult
Studenti nepedagogických oborů

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

7. května 2009

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VEŘEJNÁ ZAKÁZKA JE SPOLUFINANCOVÁNA EVROPSKÝM SOCIÁLNÍM FONDĚM
A STÁTNÍM ROZPOČTEM ČESKÉ REPUBLIKY

Obsah

Obsah	2
Metodika	3
Struktura souboru	4
Hlavní zjištění	5
Detailní analýza	7
1. Motivace ke studiu a k povolání	7
2. Hodnocení učitelské profese	15
3. Pohled studentů na probíhající reformu ve školství	25
4. Představa studentů o jejich budoucí učitelské profesi	29

Metodika

Cílem výzkumu u studentů pedagogických fakult a nepedagogických oborů bylo:

- Zmapovat nejdůležitější důvody pro volbu studia na PF
- Zjistit přednosti a nedostatky přípravy studentů na PF
- Posoudit klady a zápory učitelské profese
- Zjistit názory studentů PF na probíhající reformu ve školství
- Popsat představu studentů o jejich budoucí učitelské profesi
- Popsat u studentů nepedagogických oborů jejich zájem o učitelskou profesi

Cílovou skupinou byli:

- Studenti posledních ročníků z pedagogických fakult z ČR (n=496)
- Studenti posledních ročníků nepedagogických oborů z ČR (n=250)

Kvantitativní část výzkumu byla realizována formou osobních rozhovorů se studenty posledních ročníků pedagogických fakult a studenty nepedagogických oborů z vysokých škol z celé ČR. Dotazník byl sestaven ve spolupráci se zadavatelem a byl ve dvou modifikacích, jednak pro studenty PF a jednak pro studenty nepedagogických oborů. Celková doba dotazování byla cca 15 až 20 minut. Celkem bylo získáno 496 kompletních rozhovorů se studenty PF a 250 kompletních rozhovorů se studenty nepedagogických oborů. Podrobné složení výzkumného souboru je uvedeno v následující kapitole.

Respondenti byli vybráni kvótním způsobem s použitými kvótními znaky. Kvótními znaky byly pohlaví, věk, zaměření studia a město studia.

Osobní dotazování proběhlo ve dnech 25.3. – 17.4. 2009.

Data byla po kontrole zpracována a vyhodnocena ve statistickém softwaru SPSS. Případné odchylky číselných údajů uvedených v grafech a tabulkách na úrovni +/- 1 % jsou důsledkem zaokrouhlení.

Metodika zpracování výzkumu odpovídá standardům sdružení SIMAR a ESOMAR.

Zpráva obsahuje hlavní zjištění shrnující základní poznatky výzkumu a detailní analýzu, která podrobněji zpracovává jednotlivé otázky položené v rámci šetření. Logika výkladu je zvolena tak, že je podrobně analyzována po jednotlivých problémech skupina studentů posledních ročníků PF a k nim jsou ve shodných otázkách srovnáváni studenti nepedagogických oborů. Tito pak byli na závěr požádáni o vyjádření, zda by se někdy v budoucnu chtěli věnovat učitelské profesi.

Struktura souboru

Studenti pedagogických fakult		N	%
Celkem		496	100
Pohlaví	Muž	170	34
	Žena	326	66
Věk	Do 23 let včetně	145	29
	24 let	157	32
	25 let a více	194	39
Odborné zaměření studia	Humanitní či společenskovední	279	56
	Přírodovědné	134	27
	Technické	35	7
	Umělecké	15	3
	Sportovní	30	6
	Jiné	3	1
Město studia	Praha	147	30
	Brno	73	15
	Ostrava	52	10
	České Budějovice	65	13
	Ústí nad Labem	41	8
	Hradec Králové	87	18
	Olomouc	11	2
	Plzeň	20	4

Studenti nepedagogických fakult		N	%
Celkem		250	100
Pohlaví	Muž	121	48
	Žena	129	52
Věk	Do 23 let včetně	87	35
	24 let	73	29
	25 let a více	76	30
Odborné zaměření studia	Humanitní či společenskovední	5	2
	Přírodovědné	3	1
	Technické	6	2
	Umělecké	71	28
	Sportovní	80	32
	Jiné	99	40
Město studia	Praha	27	11
	Brno	20	8
	Ostrava	16	6
	České Budějovice	4	2
	Ústí nad Labem	17	7
	Hradec Králové	46	18
	Olomouc	21	8
	Plzeň	7	3

Hlavní zjištění

- **Učitelské povolání**

Povolání učitele představuje pro studenty pedagogických fakult i nepedagogických oborů práci s dětmi, svobodu a tvořivost, možnost předávat zkušenosti, vychovávat mladé lidi a v neposlední řadě také dostatek volného času. Na druhé straně však pro většinu studentů znamená také nízkou společenskou prestiž, neodpovídající platové ohodnocení, absenci platového postupu a velkou psychickou náročnost.

- **Motivace učit a studium na pedagogické fakultě**

Lidé volí studium na pedagogické fakultě nejčastěji proto, že mají zájem o obor, který zde lze studovat a také proto, že by se chtěli stát učitelem či učitelkou.

Většina studentů pedagogických fakult by se chtěla po skončení školy učitelské profesi věnovat, přičemž celý život by chtěla učit zhruba třetina z nich. Ze studentů nepedagogických fakult by se povolání učitele chtěla někdy v budoucnosti věnovat čtvrtina lidí a další malá část by šla učit alespoň na kratší dobu po dokončení školy.

Sedm z deseti studentů uvádí, že je pedagogická fakulta, na které studují, na povolání učitele připravila dobře. Ohledně přípravy na povolání učitele na PF hodnotí studenti pozitivně zejména zvládnutí daného oboru/látky, přípravu na plánování výuky a hodnocení žáků, hůře naopak hodnotí praktické otázky výuky: přípravu na komunikaci se žáky, řešení různých kázeňských problémů apod.

- **Pozitiva a negativa učitelského povolání**

Za největší klady učitelské profese pokládají studenti pedagogických fakult rozmanitou a tvořivou náplň této práce, smysluplnost práce, která je naplňuje, a také dostatek volného času. Pro studenty nepedagogických oborů je pak zcela nejdůležitější dostatek volného času, který povolání učitele nabízí. Různé priority těchto dvou skupin studentů ukazují, že lidé, kteří se rozhodli studovat pedagogický obor, oceňují na učitelství právě ty prvky, které jsou jeho podstatou; kromě výše zmíněných také např. možnost dalšího vzdělávání. Nepedagogičtí studenti naopak častěji kvitují praktické či zábavné výhody učitelské profese, kromě volného času také stálý kontakt se světem mladých či kulturní vyžití spojené s touto prací.

Problémem učitelské profese je její nízká společenská prestiž. Pouze desetina všech studentů ji považuje za klad a plné tři čtvrtiny studentů učitelství uvedly nízké platové ohodnocení jako největší nevýhodu této profese. Studenti nepedagogických fakult pocítují nízké platové ohodnocení učitelů ještě silněji.

Špatné finanční ohodnocení navíc podle názoru mladých lidí snižuje společenskou prestiž tohoto povolání.

- **Finanční ohodnocení učitelů**

Co se týče hodnocení výsledků práce učitelů, většina studentů pedagogických oborů považuje jeho současný systém za zastaralý a nedostatečný. Výše učitelského platu by se podle nich měla odvíjet od objektivně hodnocené kvality práce daného učitele a také od množství vykonané práce pro školu. Proto, aby se zlepšilo postavení učitelů, by se podle všech studentů mělo zejména zvýšit finanční ohodnocení učitelů v závislosti na kvalitě jejich práce či výkonu, nicméně dojít by mělo i k plošnému zvýšení učitelských platů.

- **Výukový systém**

Většina studentů pedagogických fakult je pro to, aby se přístup učitelů k dětem více individualizoval, šest z deseti lidí ale říká, že individuální přístup k žákům není v současné době realizovatelný. Co se týče hodnocení žáků, tři čtvrtiny studentů pedagogických fakult si myslí, že by měly být děti hodnoceny na základě toho, jakého pokroku osobně dosáhly, místo srovnávání s ostatními žáky.

S vytvářením výběrových tříd pro nadanější žáky souhlasí dvě třetiny studentů, většina z nich považuje současný počet výběrových tříd za dostatečný či malý. Umisťování méně nadaných žáků do speciálních tříd má už ale menší podporu, souhlasí s ním jen polovina studentů pedagogických fakult.

Téměř všichni studenti pedagogických fakult jsou pak přesvědčeni o tom, že další systematické vzdělávání učitelů je důležité, možnosti učitelů se při vykonávání povolání dále vzdělávat jsou ale podle nich spíše nedostačující.

Obecně lze říci, že optimističtěji hodnotí přípravu fakulty na povolání učitele, pracovní podmínky učitelů i jejich platové ohodnocení lidé, kteří hodlají učit celý život. Negativněji vnímají povolání učitele i výuku na pedagogických fakultách naopak ti, kteří si budou po skončení školy hledat jiné povolání. I zde se tedy ukazuje, že učitelská profese je v České republice stále ještě záležitostí „srdce“ více než prestiže, kdy ji vykonávají lidé, kteří ji cítí jako poslání a jsou tudíž spíše ochotni přehlédnout některé její nedostatky.

Detailní analýza

1. Motivace ke studiu a k povolání

Otázky Q2, 4, 5, 3

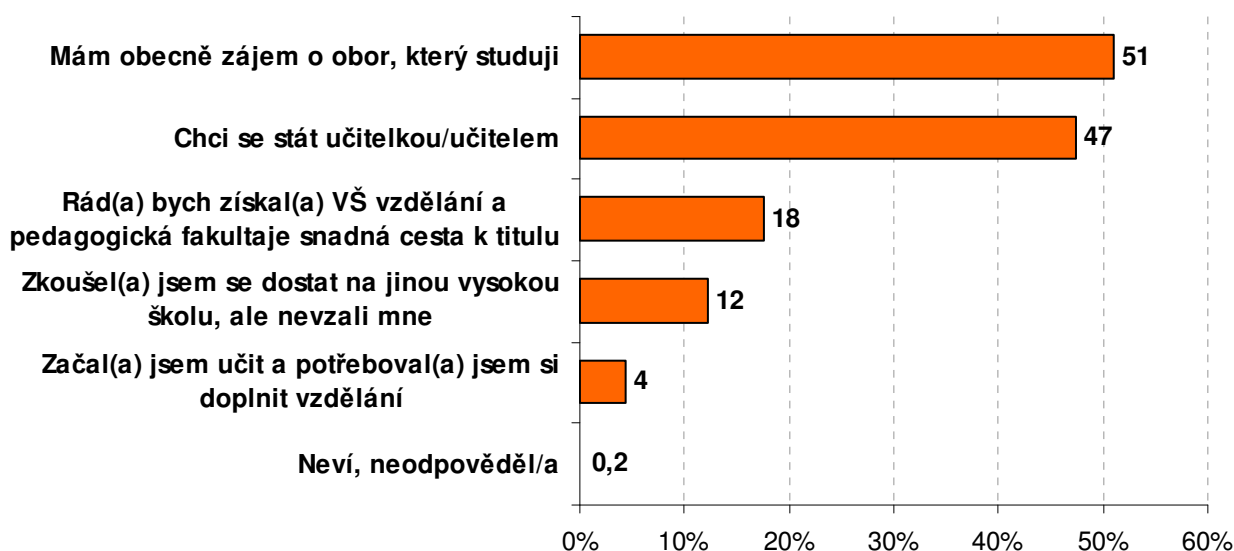
Motivací pro volbu studia na pedagogické fakultě vzdělávající budoucí učitele jsou pro samotné studenty posledních ročníků těchto fakult nejčastěji 2 důvody (studenti mohli vybrat 1-2 důvody):

- Zájem o obor studia (51 %)
- Záměr stát se učitelem/učitelkou (47 %)

Další důvody ke studiu na pedagogické fakultě mají výrazně nižší frekvenci výskytu. V 18 % je za důvod ke studiu označován zájem získat vysokoškolské vzdělání, přičemž pedagogická fakulta se jevila jako snadná cesta k získání vysokoškolského diplomu. Ve 12 % případů má studium na pedagogické fakultě zástupný charakter, student měl zájem se dostat na jinou vysokou školu, ale nebyl přijat. Někteří studenti (4 %) označili jako důvod studia doplnit si vysokoškolské vzdělání (ti, kteří již během studia či před jeho započítím na nějaké škole vyučovali).

1. graf

Důvody studia učitelských oborů
(N=496, údaje v %)

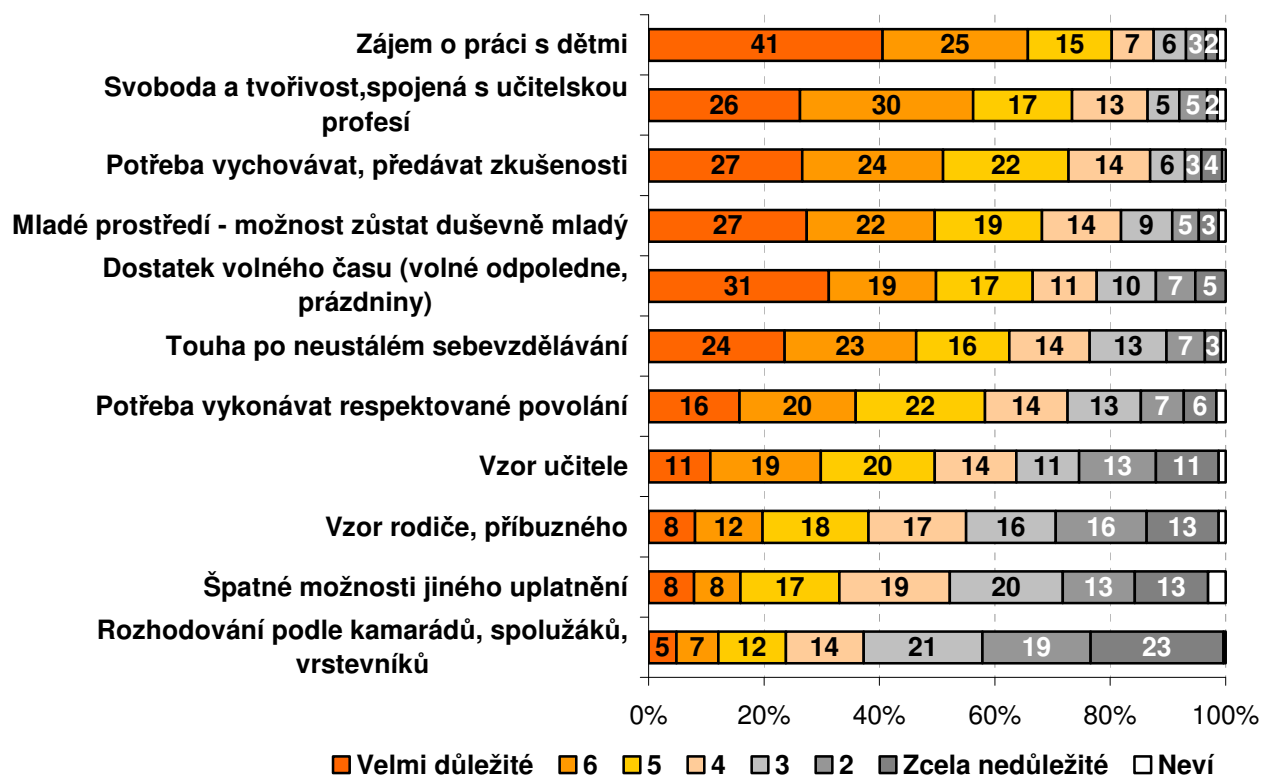
Zajímavé je, že odborné zaměření studia na pedagogické fakultě nediferencuje důvody, které vedly uchazeče ke studiu. Jinak řečeno, důvody studia učitelských oborů jsou shodné pro budoucí učitele různých předmětů. Důležitou skutečností je ovšem fakt, že muži (19 %) se výrazně častěji než ženy (9 %) pokoušeli dostat na jinou školu, nicméně se jim to nezdařilo.

Motivace lidí pro volbu učitelé profese se podle studentů pedagogických fakult opírá nejčastěji o zájem o práci s dětmi (průměrná hodnota na škále 1 – 7 je 5,7). Tento aspekt zdůrazňují častěji ženy než muži. Dalším důležitým důvodem, proč lidé volí učitelé profese, je podle studentů PF svoboda a tvořivost spojená s touto profese (průměrné hodnocení 5,37). To znamená, že studenti mají představu o možnostech různého přístupu k výuce žáků a její realizaci. S tím souvisejí i další důvody, jako je potřeba vychovávat a předávat zkušenosti (průměrné hodnocení 5,29) a pracovat v mladém prostředí (5,18). Důležitými důvody pro volbu učitelé profese jsou podle studentů rovněž dostatek volného času a zájem se dále vzdělávat (průměrné hodnocení 5,08, resp. 4,98).

2. graf

Důležitost důvodů pro výběr učitelé profese

(N=496, studenti pedagogických fakult, údaje v %)

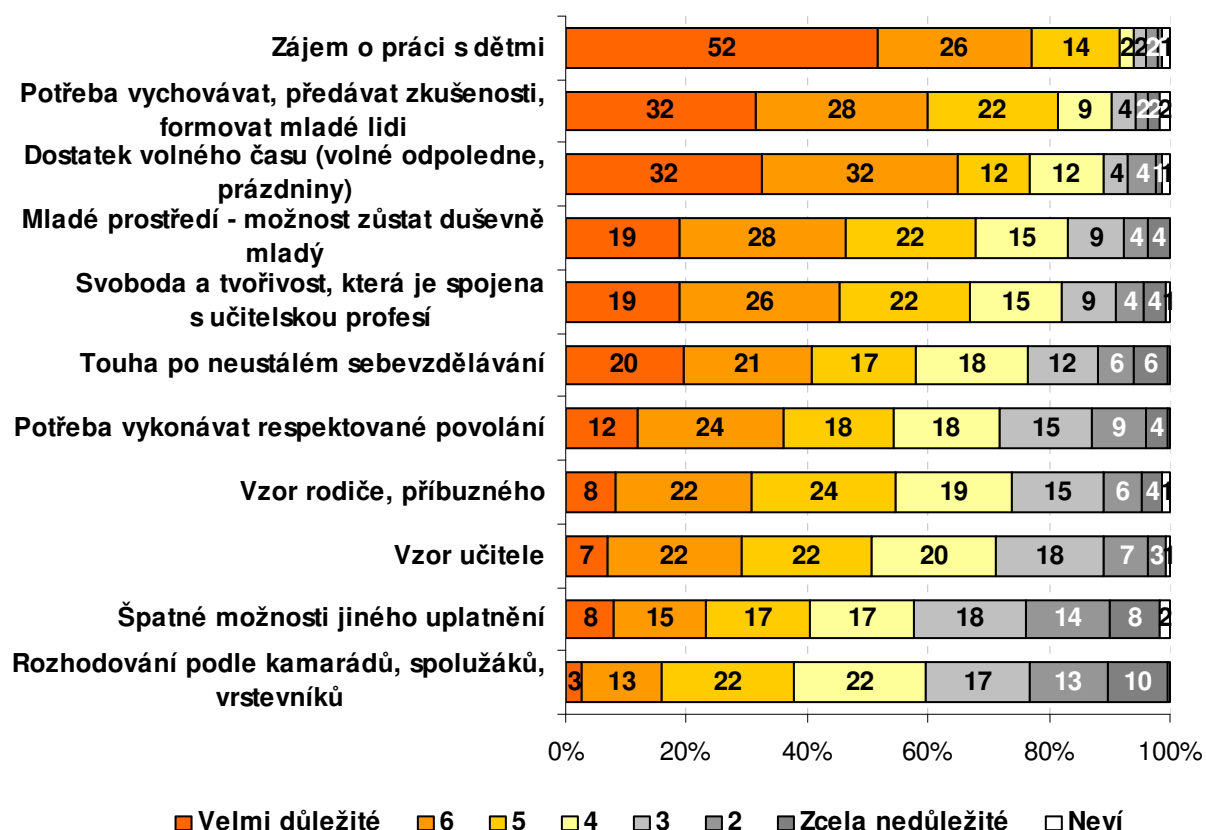
Dalším důvodům je přiřazována menší důležitost. Jedná se o potřebu vykonávat všeobecně respektované povolání a o volbu na základě vzoru učitelů z okolí či rodiny. Omezená možnost uplatnění učitelů v jiných profesích hraje podle studentů PF při výběru učitelé profese jen minimální roli a vliv spolužáků a vrstevníků je rovněž minimální.

Studenti nepedagogických fakult VŠ mají na volbu učitelské profese jen mírně rozdílné názory. Zájem o práci s dětmi je podle nich rovněž prioritní (průměrné hodnocení 6,15) a celkově považují za důležitější než studenti PF potřebu vychovávat a předávat zkušenosti (průměrné hodnocení 5,62).

3. graf

Důležitost důvodů pro volbu učitelské profese

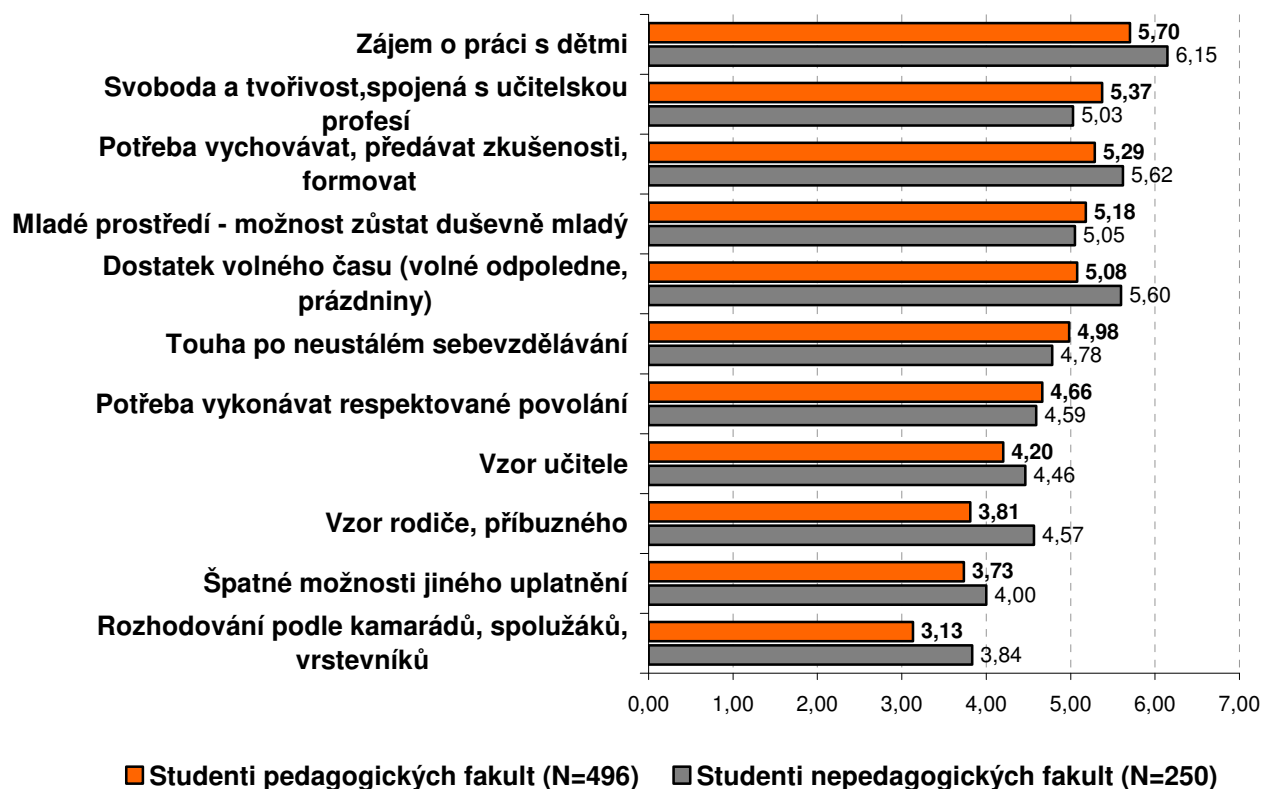
(N=250, studenti nepedagogických fakult, údaje v %)

Podrobnější porovnání toho, jak se na důvody volby učitelské profese dívají studenti PF a studenti nepedagogických oborů, nám dokládá následující graf. Z něho je zřejmé, že studenti nepedagogických oborů považují za důležitější zájem o práci s dětmi, potřebu vychovávat a předávat zkušenosti a dostatek volného času. Na druhé straně, podle studentů PF je k volbě povolání důležitější svoboda a tvořivost spojená s učitelskou profesí. Vzory úspěšných učitelů z rodiny a bližšího a vzdálenějšího okolí jsou oběma skupinami studentů hodnoceny jako málo důležité důvody pro volbu učitelského povolání (byť jsou studenty nepedagogických oborů považovány za důležitější) a potvrzují všeobecnou devalvaci vzorů, příkladů osobností v obdobných povoláních v ČR.

4. graf

Důležitost důvodů pro volbu učitelé profese (průměry na škále 1 - 7)

Kromě pozitivní motivace volby učitelé profese byly analyzovány též důvody, které vedou k tomu, že se **mladí lidé pro učitelé profesi nerozhodují**.

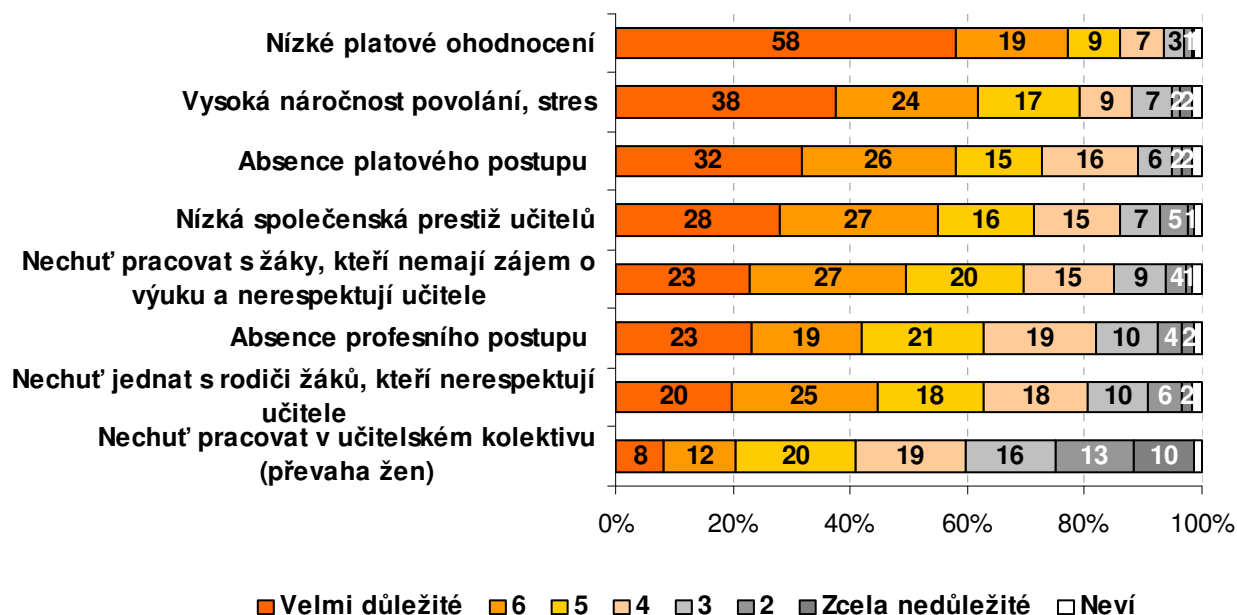
Dominantním důvodem pro to, že mladí lidé nevolí učitelé povolání, je nízké platové ohodnocení učitelů. Mezi studenty PF tuto skutečnost pociťují nejvíce negativně ti, kteří studují s velmi dobrým prospěchem. Kromě nízkého platového ohodnocení je všemi studenty negativně hodnocena i absence platového postupu (třetí v pořadí důležitosti). To znamená, že je finanční perspektiva v tomto povolání vnímána jako značně limitovaná. Jako další významná bariéra volby učitelé povolání je označována vysoká náročnost povolání a doprovázející stres.

Studenti pedagogických fakult nevnímají nechuť pracovat s žáky, kteří nemají zájem o výuku a nerespektují učitele, a nechuť jednat s rodiči problémových žáků nejsou studenty PF až tak negativně. Více jim vadí nízká prestiž učitelé profese. Nejméně vadí studentům i studentkám PF při volbě učitelé profese skutečnost, že je v učitelé kolektivu převaha žen.

5. graf

Důvody odmítání učitelské profese a jejich důležitost

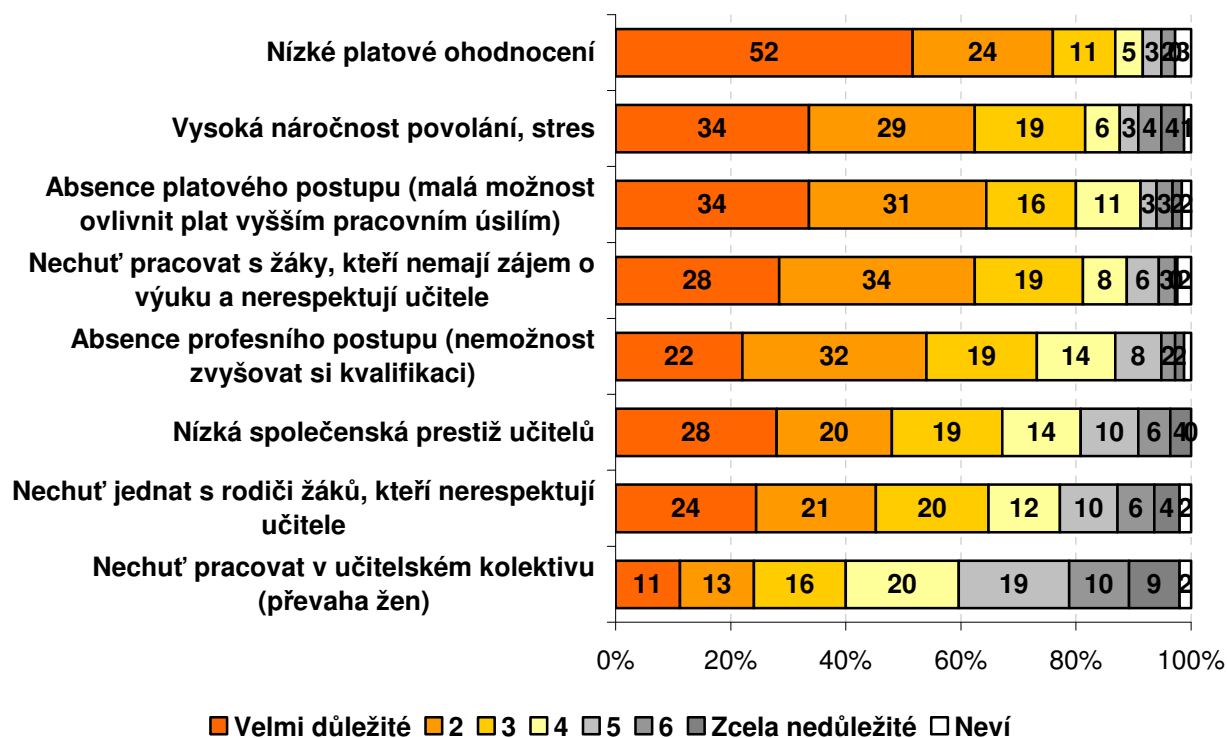
(N=496, studenti pedagogických fakult, údaje v %)

Studenti nepedagogických oborů negativně hodnotí rovněž finanční stránku a vysoký stres při práci. Oproti studentům PF však chápou nechuť pracovat s problémovými žáky jako větší bariéru pro volbu učitelského povolání.

6. graf

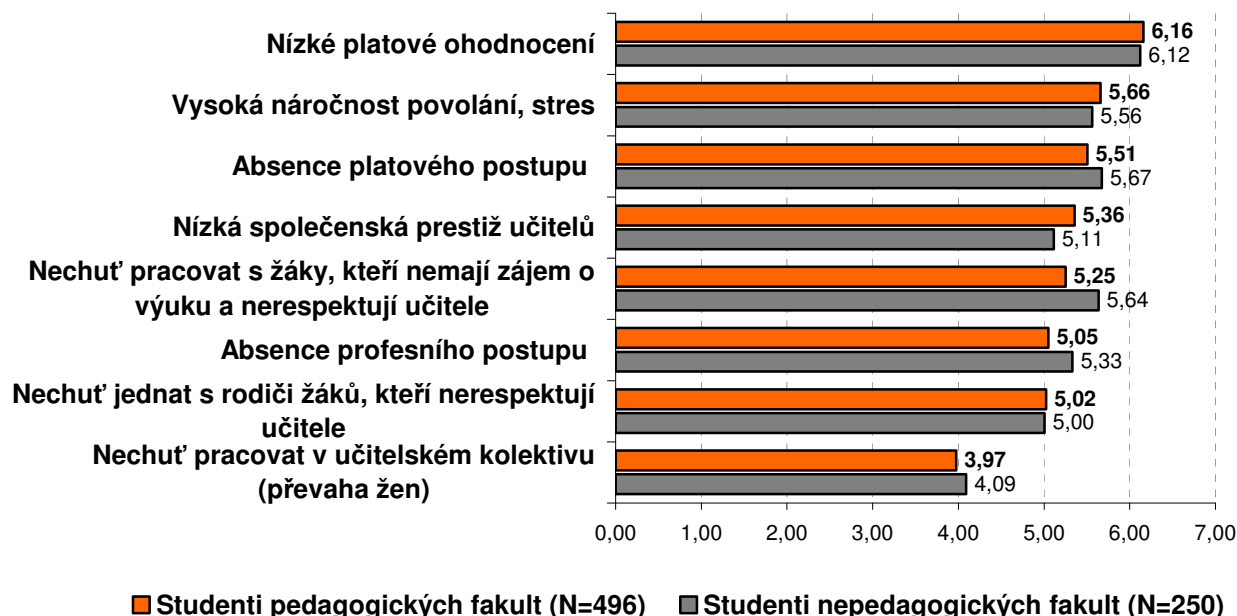
Důvody odmítání učitelé profese a jejich důležitost
(N=250, údaje v %)

Porovnání toho, jak se na důvody pro nevykonávání učitelé profese dívají studenti PF a studenti nepedagogické oborů, ukazuje následující graf. Výraznější rozdíl lze spatřit jen u problému práce učitele s žáky, kteří nemají zájem o výuku a nerespektují učitele. Pohled studentů PF je v tomto směru výrazně optimističtější než pohled studentů nepedagogické fakult.

7. graf

Důvody odmítání učitelé profese a jejich důležitost (průměry na škále 1 - 7)

Studenti se vyjadřovali také k tomu, jak a na co je pedagogická fakulta, na které studují, připravila ohledně jejich budoucího povolání učitele. **S tvrzením, že je fakulta obecně připravila na povolání učitele dobře, souhlasí sedm z deseti studentů pedagogických oborů.** Patří mezi ně častěji lidé, kteří se chtějí učitelé povolání věnovat celý život a studenti z Prahy a Českých Budějovic. Že je fakulta na povolání připravila špatně, uvádějí naopak spíše lidé, kteří v budoucnu učit nechtějí a studenti z Hradce Králové.

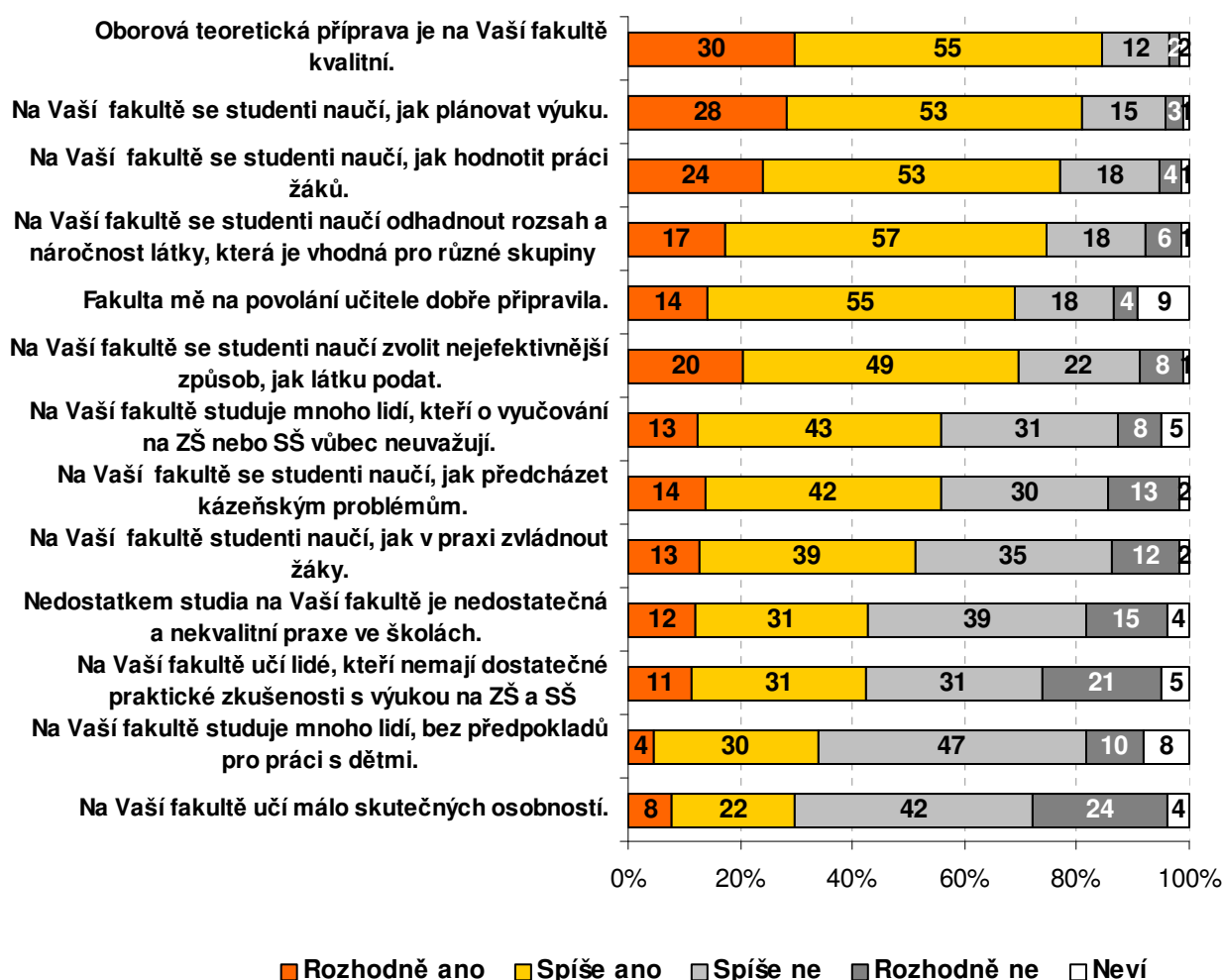
Ohledně přípravy na povolání učitele na PF hodnotili studenti pozitivně zejména **zvládnutí daného oboru/látky, přípravu na plánování výuky a hodnocení žáků**, hůře naopak hodnotili **přípravu na komunikaci se žáky, řešení různých kázeňských problémů** apod. Pozitivní hodnocení přitom zaznělo častěji z úst lidí, kteří se chtějí povolání učitele věnovat celý život a mladších studentů do 24 let. Negativněji naopak přípravu na učitelé povolání hodnotili studenti starší 25 let a lidé, kteří v budoucnu učit nechtějí.

Že se pedagogické fakulty potýkají s nedostatečnou a nekvalitní praxí na školách, si myslí 43 % jejich studentů (zejména ti, co dále učit nechtějí a lidé studující v Hradci Králové), stejný počet lidí pak soudí, že na pedagogických fakultách učí velký počet lidí, kteří nemají dostatečné zkušenosti s výukou na základních a středních školách (42 %). Tento názor sdílí častěji ústečtí a hradečtí studenti.

Více než polovina (56 %) studentů pedagogických oborů si myslí, že je studuje mnoho lidí, kteří v budoucnosti vůbec učit nechtějí. Tento názor zastávají především muži, starší lidé a pochopitelně také studenti, kteří sami v budoucnu učit nehodlají. A třetina (34 %) studentů uvedla, že mají mnoho spolužáků, kteří podle jejich názoru nemají předpoklady pro práci s dětmi. Mezi ně patří také spíše starší lidé, studenti uměleckých oborů, ti, kteří v budoucnu sami učit nechtějí a studenti z Českých Budějovic a Ústí nad Labem.

8. graf

**Výroky týkající se přípravy učitelů na PF
(N=496, údaje v %)**

2. Hodnocení učitelské profese

Otázky Q6, 7, 8, 9

Co se týče hodnocení výsledků práce učitelů, čtyři pětiny (79 %) studentů pedagogických oborů považují současný systém tohoto hodnocení za zastaralý a nedostatečný.

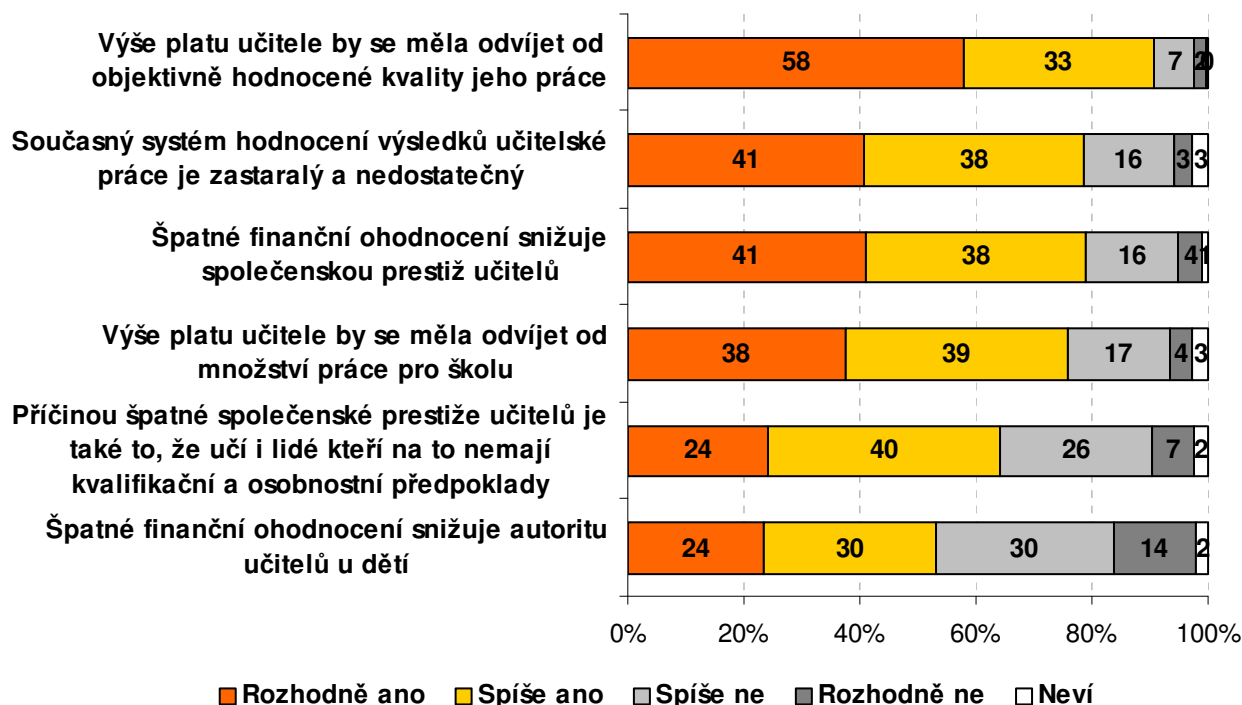
Devět z deseti (91 %) studentů si myslí, že by se výše učitelského platu měla odvíjet od objektivně hodnocené kvality práce daného učitele a tři čtvrtiny (77 %) lidí soudí, že by se výše učitelského platu měla odvíjet od množství vykonané práce pro školu.

Špatné finanční ohodnocení učitelů snižuje podle čtyř pětin (79 %) studentů společenskou prestiž tohoto povolání a podle poloviny (54 %) z nich také autoritu učitelů u dětí.

Kromě špatného finančního ohodnocení snižuje prestiž učitelského povolání také fakt, že učí i lidé, kteří k tomu nemají kvalifikační a osobnostní předpoklady. Tento názor sdílí téměř dvě třetiny (64 %) studentů pedagogických fakult.

9. graf

Souhlas v výroky ohledně finančního ohodnocení učitelů
(N=496, údaje v %)

Jací studenti pedagogických oborů souhlasí se zmíněnými výroky o finančním ohodnocení učitelů, ukazuje následující tabulka.

1. tabulka

Finanční ohodnocení učitelů Studenti PF	Častěji souhlasí:	Častěji nesouhlasí:
Současný systém hodnocení výsledků učitelů je zastaralý a nedostatečný	-studenti z Brna a Ostravy	-studenti z Ústí nad Labem
Výše platu učitele by se měla odvíjet od objektivně hodnocené kvality jeho práce	-studenti do 23 let -studenti humanitních oborů -hradečtí studenti	-studenti ve věku 25 let a starší -ti, pro které není učitelství povoláním prioritou
Výše platu učitele by se měla odvíjet od množství práce pro školu, např. organizace projektů, akademií, školních výjezdů apod.	-studenti z Prahy a Českých Budějovic	-studenti ve věku 25 let a starší -hradečtí a ústečtí studenti
Špatné finanční ohodnocení snižuje společenskou prestiž učitelů	-24 letí studenti -s lepším průměrem studijních výsledků	-studenti ve věku 25 let a starší -s průměrnými studijními výsledky -z Ústí nad Labem
Špatné finanční ohodnocení snižuje autoritu učitelů u dětí	-pražští a plzeňští studenti	-ústečtí studenti
Příčinou špatné společenské prestiže učitelů je také to, že učí i lidé, kteří na to nemají kvalifikační a osobnostní předpoklady	-studenti z Českých Budějovic	-studenti uměleckých oborů -lidé studující v Ústí nad Labem

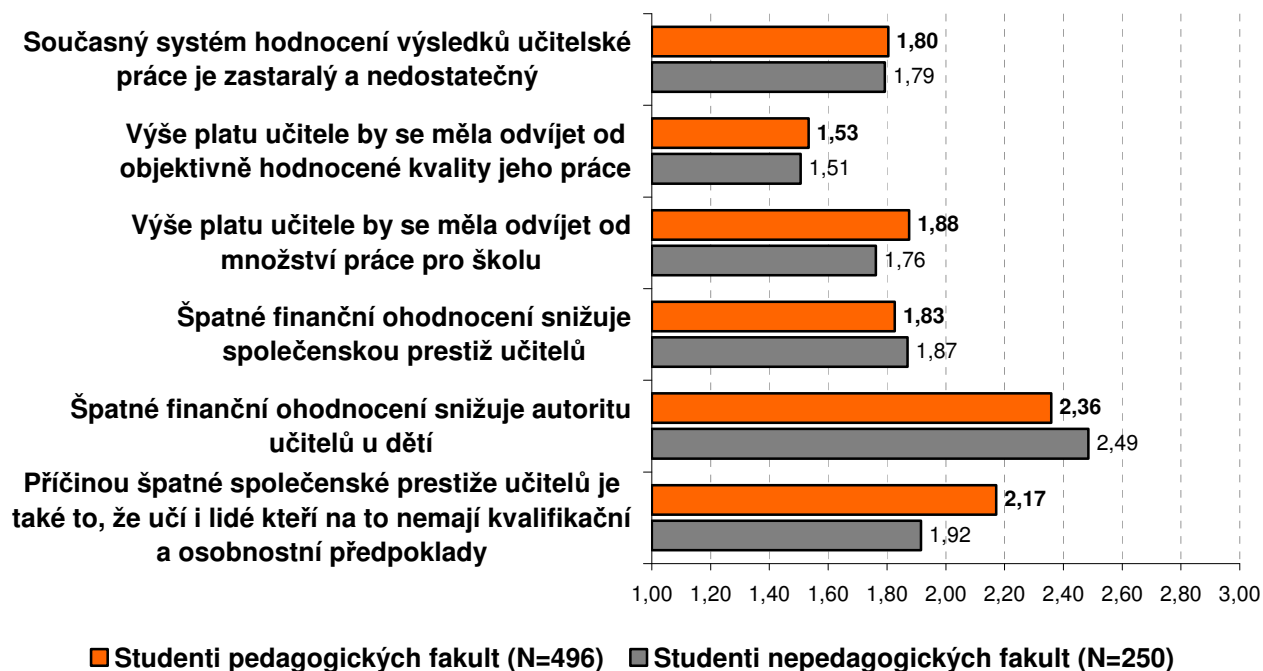
Názory studentů nepedagogických oborů na finanční ohodnocení učitelů se téměř shodují s postoji studentů pedagogických fakult. O něco častěji souhlasí s tím, že by se výše platu učitele měla odvíjet od množství práce pro školu, zahrnující organizaci různých výletů apod. (81 % oproti 77 % studentů PF).

Ještě kritičtější než studenti PF jsou studenti nepedagogických oborů ke kvalitě učitelů. Tři čtvrtiny z nich vidí příčinu špatné prestiže učitelů v tom, že jsou mezi nimi lidé, kteří nemají k vykonávání této profese předpoklady (75 % oproti 64 % studentů PF). Méně často naopak studenti nepedagogických oborů souhlasí s názorem, že špatné finanční ohodnocení učitelů snižuje jejich autoritu u dětí (46 % oproti 54 % studentů PF).

Srovnání názorů studentů pedagogických a nepedagogických fakult nabízí následující graf. Porovnány jsou průměry na škále 1 – 4, kde 1 znamená „rozhodně souhlasí“ a 4 „rozhodně nesouhlasí“.

10. graf

**Souhlas s výroky ohledně finančního ohodnocení učitelů
(průměry na škále 1 - 4)**

Za největší klady učitelské profese pokládají studenti pedagogických fakult rozmanitou a tvořivou náplň této práce, smysluplnost této práce, která je naplňuje, a také dostatek volného času. Tato pozitiva zmínilo šest studentů z deseti. Třetina studentů považuje za pozitivum učitelování stálý kontakt s mladými lidmi a možnost dalšího sebevzdělávání. Pětina lidí kvituje kulturní vyžití při mimoškolních aktivitách s dětmi a fakt, že jsou pro děti autoritou. Pouze desetina studentů pedagogických fakult však považuje za klad učitelské profese její společenskou prestiž.

Rozmanitost a tvořivost učitelské práce si pochvalují zejména ženy (68 %). Smysluplnost učitelské profese a to, že je tato práce naplňuje, oceňují zejména studenti humanitních a společenských věd (65 %), ti, kteří se chtějí tomuto povolání věnovat celý život (70 %), a opět ženy (64 %). Dostatek volného času pak považují za velké pozitivum zejména studenti sportovních oborů (80 %) a lidé, kteří v budoucnu učit nechtějí (85 %).

11. graf

Klady učiteléské profese
(N=496, údaje v %)

Studenti nepedagogických fakult zařadili dostatek volného času (75 %) na první místo v pozitivích, která nabízí učiteléská profese. Polovina z nich si na učitelování cení smysluplnosti této práce (54 %), její rozmanitosti a tvořivosti (50 %) a také kontaktu s mladými lidmi, který poskytuje (47 %). Čtvrtina si na práci učitele chválí kulturní vyžití (27 %), pětina studentů pak to, že mají u dětí autoritu a že jim práce učitele nabízí další možnosti osobního rozvoje a vzdělávání (19 % resp. 18 %). Stejně jako studenti pedagogických fakult, také studenti oborů nepedagogických považují za nejmenší klad profese učitele společenskou prestiž tohoto povolání (10 %).

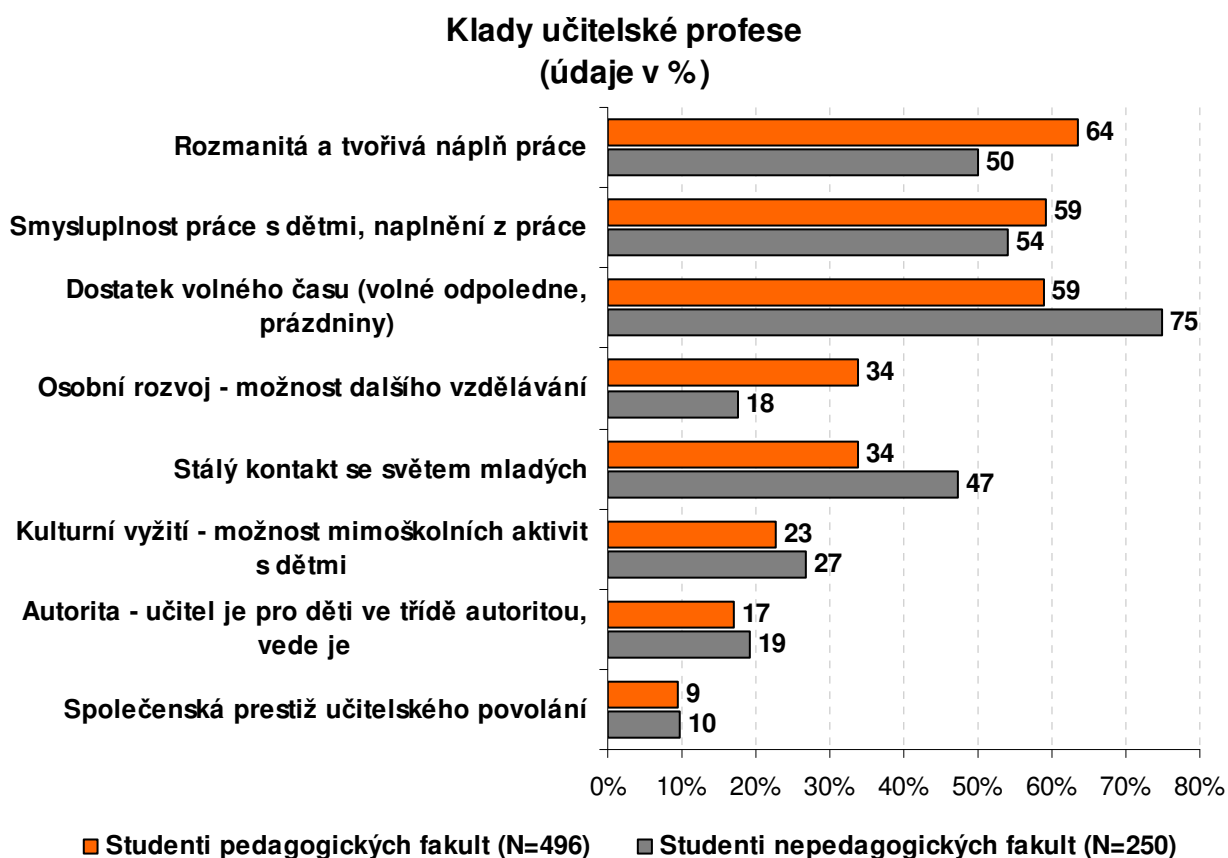
12. graf

Klady učiteléské profese
(N=250, údaje v %)

Následující graf ukazuje srovnání pozitiv, která na práci učitele vidí studenti pedagogických a nepedagogických fakult. U obou typů studentů se na prvních třech místech objevily stejné aspekty učitelského povolání, ačkoliv je skupiny zmínily v opačném pořadí. Pro studenty pedagogických škol je nejdůležitější rozmanitá a tvořivá náplň této práce, pro studenty nepedagogických oborů naopak dostatek volného času, který tato práce nabízí. I zde je tedy vidět, že lidé, kteří se rozhodli studovat pedagogický obor, mají k učitelování blíže a na tomto povolání oceňují právě ty prvky, které jsou jeho podstatou. Možná proto také považují možnost dalšího vzdělávání za o dost větší klad, než studenti nepedagogických fakult (34% : 18%). Nepedagogičtí studenti naopak častěji kvitují praktické či zábavné výhody učitelské profese, kromě volného času také stálý kontakt se světem mladých či kulturní vyžití spojené s touto prací.

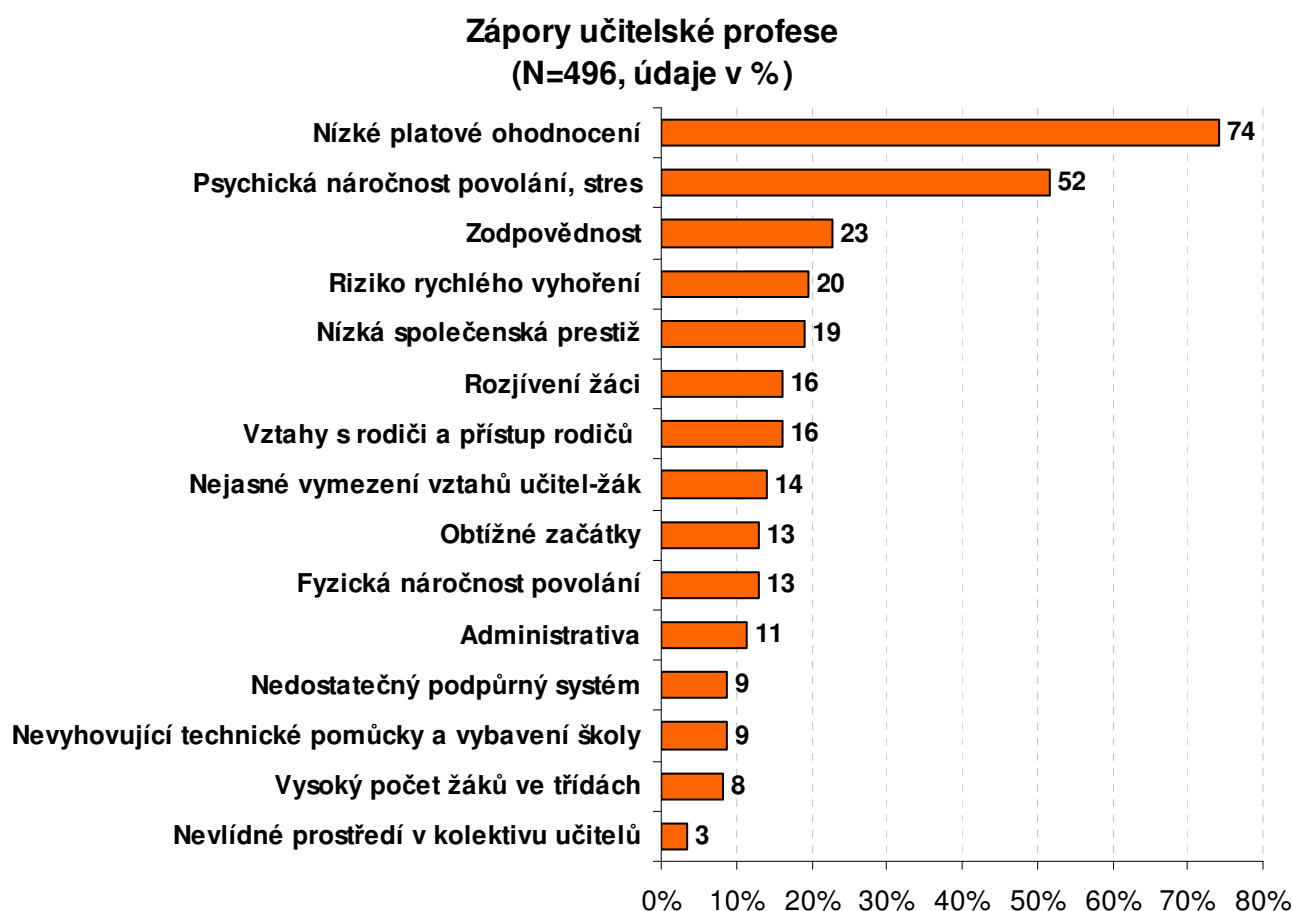
13. graf

Nevýhody práce učitele v očích studentů korespondují s již zmíněným platovým ohodnocením této profese. Tři čtvrtiny (74 %) studentů pedagogických fakult uvedly jako největší nevýhodu právě nízké platové ohodnocení. Méně nespokojeni jsou s platy učitelů jen ti studenti, kteří se chtějí učitelské profesi věnovat celý život, což jsou zřejmě lidé, kteří chápou učitelství spíše jako poslání a s nízkými platy se hodlají smířit. Polovina

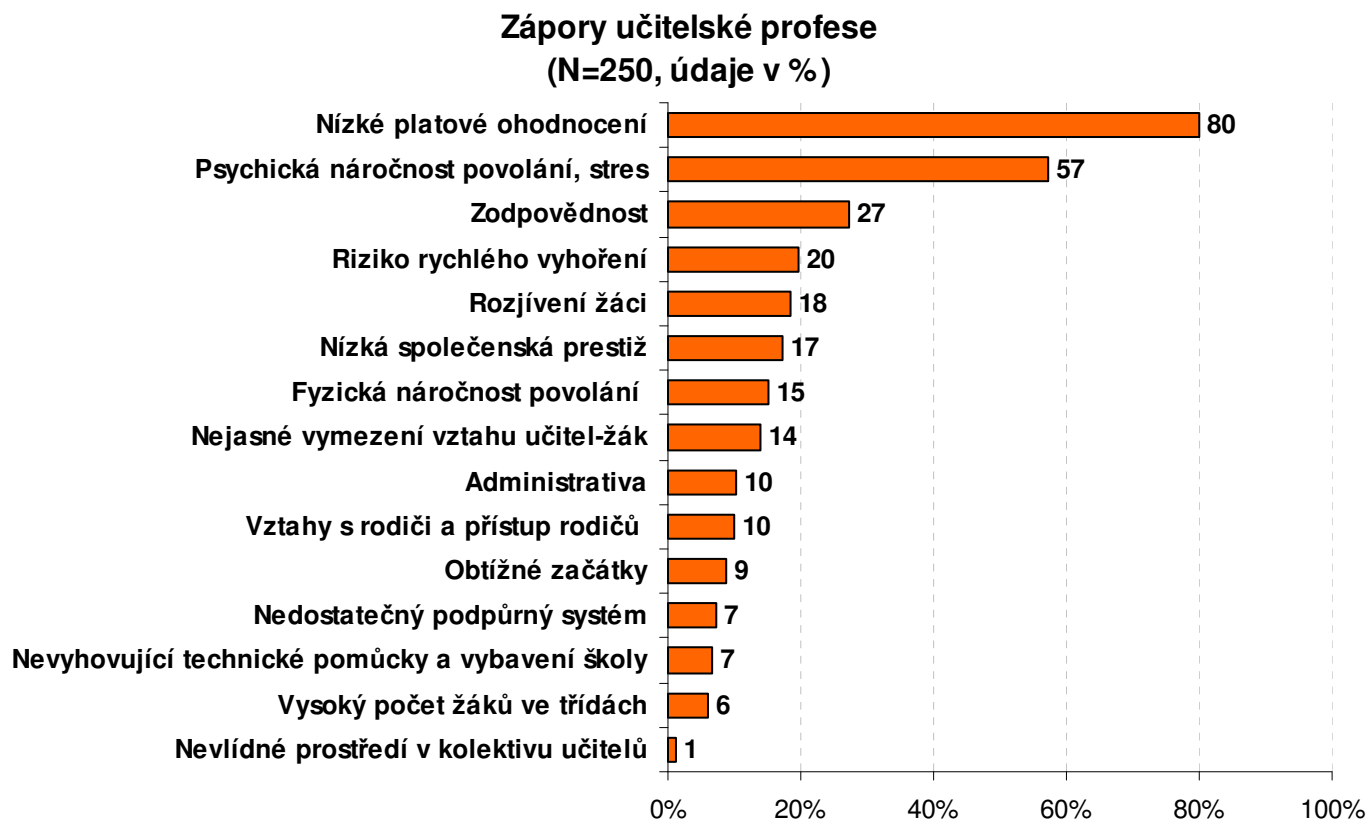
(52 %) z nich pak uvádí také velkou psychickou náročnost tohoto povolání a stres, zejména dívky a také studenti s lepšími studijními výsledky. Pětina lidí považuje za negativum učitelování zodpovědnost (23 %), to zejména studenti technických oborů a lidé, kteří by chtěli učit celý život, dále riziko rychlého vyhoření (20 %) a také nízkou společenskou prestiž učitelů (19 %), kterou pociťují zejména lidé rozhodnutí jít po škole dělat jiné zaměstnání než je učitel.

14. graf

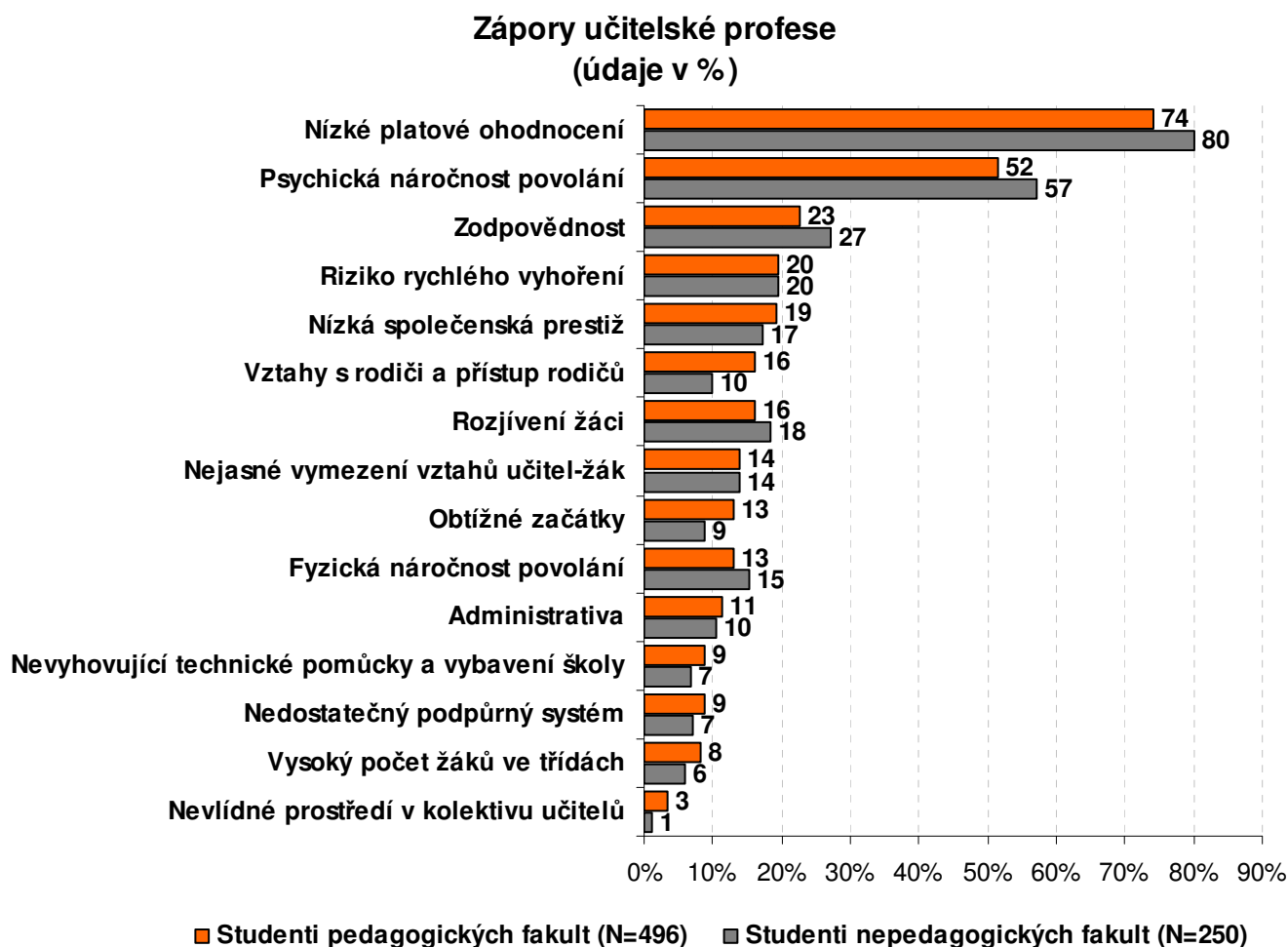
Studenti nepedagogických fakult pocítují nízké platové ohodnocení učitelů ještě silněji než studenti oborů pedagogických (80 %). V dalších negativech učitelské profese se také téměř shodují. Záporem této práce jsou pro ně tedy psychická náročnost (57 %), velká zodpovědnost učitelů (27 %), riziko rychlého vyhoření (20 %), nepozorní žáci, kteří nemají o výuku zájem (18 %) a nízká společenská prestiž zaměstnání (17 %).

15. graf

Přesnější srovnání obou typů studentů nabízí následující graf.

16. graf

Pro zlepšení postavení učitelů by se podle studentů pedagogických fakult mělo zejména zvýšit finanční ohodnocení učitelů v závislosti na kvalitě jejich práce či výkonu (57 %), nicméně dojít by mělo i k plošnému zvýšení učitelských platů (50 %). Podle dvou pětin studentů vyžaduje zlepšení situace učitelů ve školství také modernizaci vybavení škol a školních pomůcek (45 %) a poskytování profesní supervize (42 %). Třetina studentů považuje za důležité zavedení systému profesního růstu (34 %), čtvrtina by pak uvítala zaměstnávání asistentů a dalších pomocných pracovníků školy (27 %) či přiznání učitelům statutu veřejného činitele (23 %). Pětina lidí považuje za důležitou také psychologickou podporu a supervizi (20 %).

Také studenti nepedagogických fakult považují za nejdůležitější pro zlepšení situace učitelů ve školství zvýšení platů učitelů v závislosti na kvalitě jejich práce (56 %). Stejný podíl studentů ale považuje za podstatné celkové zvýšení učitelských platů. Nepedagogičtí studenti tedy považují plošné zvýšení platů za důležitější než studenti pedagogických fakult (56 % oproti 50 %). Dvě pětiny studentů nepedagogických oborů pak soudí, že by se situace učitelů zlepšila, pokud by byl zaveden systém profesního růstu (40 %) a pokud by došlo k modernizaci školního vybavení a pomůcek (39 %). Třetina lidí považuje za podstatnou profesní i psychologickou supervizi pro učitele (33 %, resp. 31 %), pětina z nich pak zaměstnávání pomocného personálu a přiznání učitelům statutu veřejného činitele (shodně 22 %).

Které skupiny studentů preferují jednotlivá doporučení, ukazuje následující tabulka.

2. tabulka

Opatření potřebná pro zlepšení situace učitelů ve školství	Častěji souhlasí:		Častěji nesouhlasí:	
	Studenti PF	Studenti NPF	Studenti PF	Studenti NPF
Poskytování pravidelné psychologické supervize a podpory učitelům	-studenti humanitních oborů	-studenti humanitních oborů		
Poskytování pravidelné profesní supervize	-studenti humanitních oborů -ti, co se chtějí učitlování věnovat, ale vyzkoušeli by i něco jiného -brněnští, hradečtí a ústečtí studenti	-studenti přírodovědných oborů -studenti straší 25 let	-učitelskému povolání se nebudou věnovat -studenti z Prahy, Ostravy a Plzně	-studenti technických oborů
Plošné zvýšení finančního ohodnocení učitelů	-studující v Praze	-studenti technických oborů -studenti s průměrnými studijními výsledky -studenti z Liberce	-studující v Hradci Králové	-studenti přírodovědných oborů -studenti z Olomouce a Českých Budějovic
Modernizace vybavení škol a školních pomůcek	-ženy -studenti z Ústí n. Labem	-studenti s lepšími studijními výsledky	-muži	-s průměrnými studijními výsledky
Zvýšení finančního ohodnocení v závislosti na kvalitě práce/výkonu	-studenti z Hradce Králové		-ústečtí a brněnští studenti	-s lepšími studijními výsledky
Zavedení systému profesního růstu (možnost zvyšování kvalifikace prostřednictvím atestací)	-studenti přírodovědného zaměření -studující v Praze		-studenti humanitního zaměření -brněnští studenti	-lidé straší 25 let
Přiznání učitelům statutu veřejného činitele		-studenti z Plzně	-studenti do 23 let -studenti technických oborů	

Srovnání studentů pedagogických a nepedagogických fakult co se týče opatření nutných pro zlepšení situace učitelů ve školství nabízí následující graf.

17. graf

Opatření, považovaná za aktuálně nejvíce potřebná pro zlepšení situace učitelů ve školství (údaje v %)

3. Pohled studentů na probíhající reformu ve školství

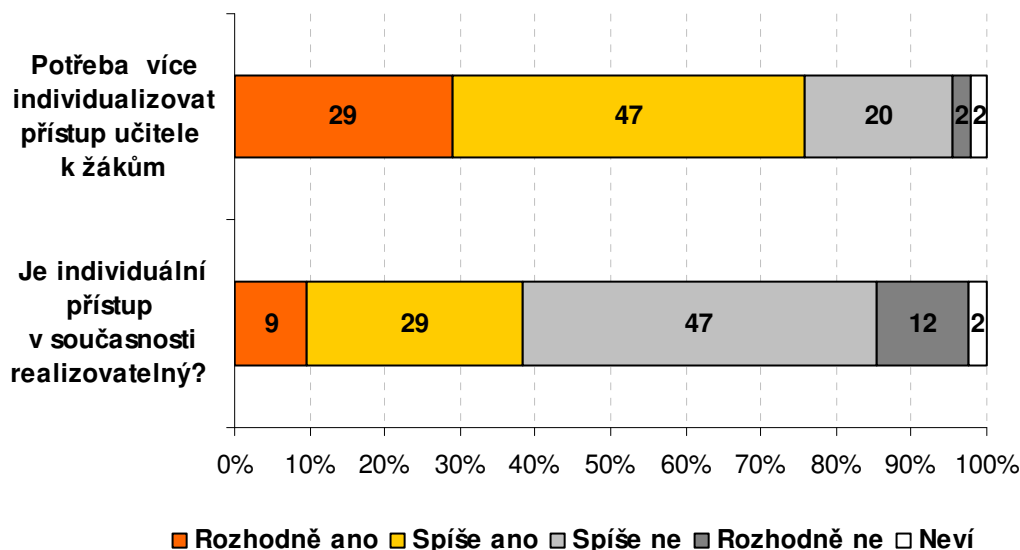
Otázky Q10, 11, 12, 13, 14

Zajímal nás také pohled studentů na probíhající reformu školství. V souvislosti s ní se často mluví o individuálním přístupu učitele k žákům. **Tři čtvrtiny studentů pedagogických fakult jsou pro to, aby se přístup učitelů k dětem více individualizoval (76 %, z toho 29 % rozhodně ano).** Patří mezi ně spíše ženy, mladší studenti do 23 let, studenti z Prahy a také lidé, kteří se učitelskému povolání nechtějí v budoucnu věnovat. **Pětina (22 %, z toho 2 % rozhodně ne) lidí, zejména mužů a studentů z Hradce Králové, si naopak myslí, že individualizovat výuku není nutné.**

Šest z deseti studentů PF ale říká, že individuální přístup k žákům není v současné době realizovatelný (60 %, z toho 12 % rozhodně ne). Jsou to především studenti z Plzně a Hradce Králové. Opačný názor, tedy že lze individualizovaný přístup k dětem zajistit i nyní, mají dvě pětiny lidí (38 %, z toho 9 % rozhodně ano), častěji lidé, kteří by chtěli učit celý život a také studenti z Českých Budějovic.

18. graf

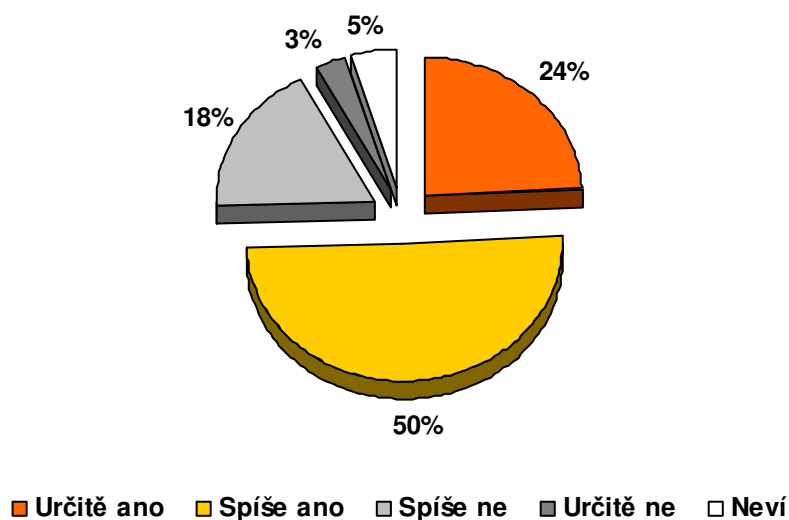
Individuální přístup učitelů k žákům (N = 496)

Co se týče hodnocení žáků, tři čtvrtiny studentů pedagogických fakult si myslí, že by měly být děti hodnoceny na základě toho, jakého pokroku osobně dosáhly, místo srovnávání s ostatními žáky (74 %, z toho 24 % určitě ano). Pětina studentů nepovažuje tento systém hodnocení za dobrý (21 %, z toho ale pouze 3 % určitě ne).

19. graf

Hodnotit žáky podle pokroku, který ve výuce dosáhli, a ne na základě jejich vzájemného srovnávání? (N=496)

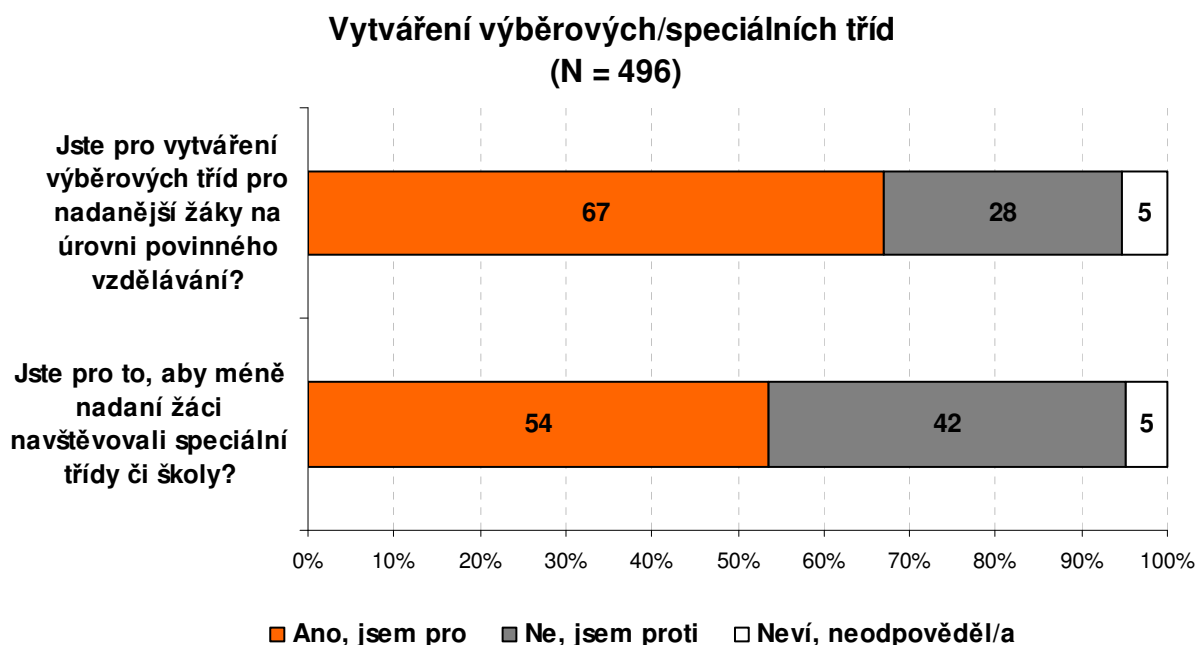

Často se také mluví o oddělování nadanějších dětí od těch méně nadaných, které pak vede ke kvalitativním odlišnostem v různých školních kolektivech. Studenti pedagogických fakult se vyjadřovali k tomu, do jaké míry souhlasí s vytvářením výběrových tříd pro nadanější žáky, tedy víceletých gymnázií, tříd s rozšířenou výukou apod., a naopak, jak se stavějí k posílání méně nadaných žáků do speciálních škol či tříd.

S vytvářením výběrových tříd pro nadanější žáky souhlasí dvě třetiny studentů (67 %), častěji lidé studující v Praze, Ostravě a Ústí nad Labem. 28 % s vydělováním nadanějších žáků nesouhlasí. K těmto lidem patří spíše ti, kteří se chtějí učitelskému povolání věnovat celý život, lidé s vynikajícími studijními výsledky a studenti z Českých Budějovic a Hradce Králové.

Umístování méně nadaných žáků do speciálních tříd má už ale menší podporu, souhlasí s ním jen polovina (54 %) studentů pedagogických fakult, dvě pětiny (42 %) jsou proti tomu. Pro vytváření speciálních tříd pro méně nadané děti jsou častěji lidé, pro které není učitelské povolání prioritou a raději by se věnovali něčemu jinému, pro studenty z Ostravy a Ústí nad Labem. S tímto postupem naopak častěji nesouhlasí lidé studující v Českých Budějovicích, Hradci Králové a Plzni.

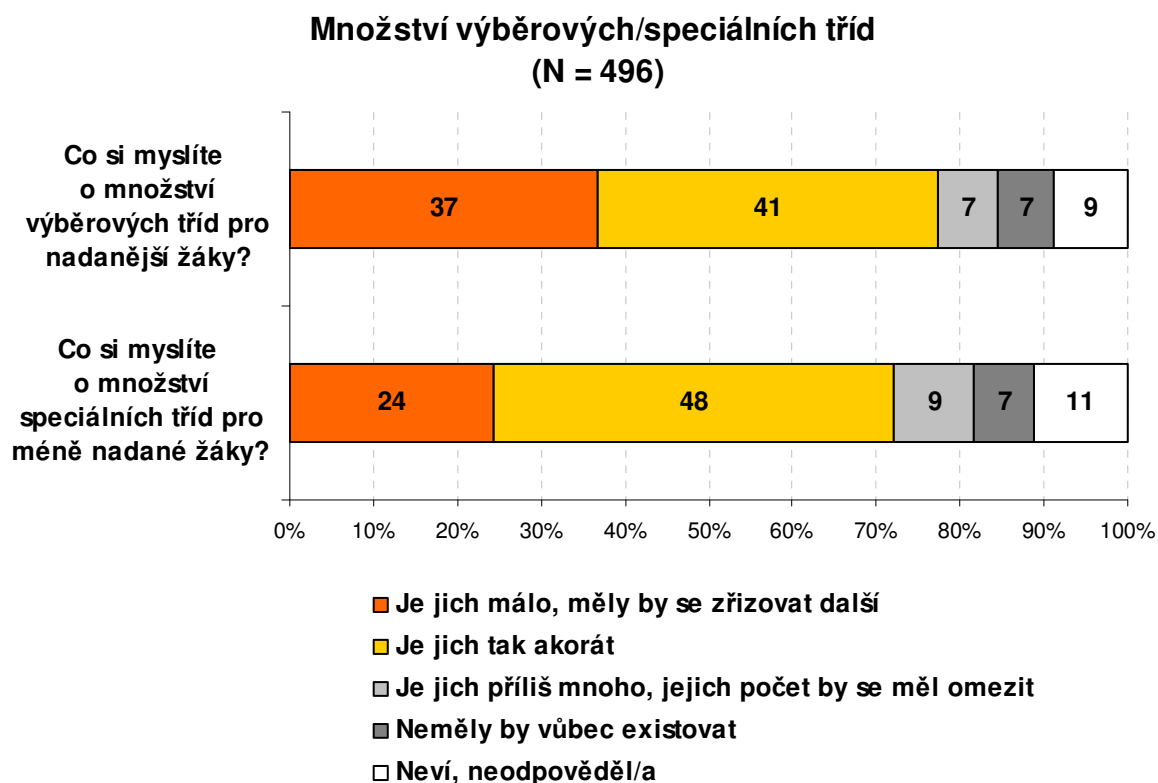
20. graf

Dvě pětiny (37 %) studentů pedagogických fakult si myslí, že výběrových tříd pro nadanější žáky je v současnosti málo a měly by se zřizovat další. O něco více lidí soudí, že je těchto tříd akorát (41 %). Podle 7 % studentů by se měl počet výběrových tříd omezit a dalších 7 % je vůbec proti těmto třídám. Stejný či vyšší počet výběrových tříd podporují spíše mladší studenti, studenti s průměrnými studijními výsledky, lidé studující v Praze a Ostravě a studenti technických oborů. Pro snížení počtu výběrových tříd, či jejich úplné zrušení, jsou naopak častěji starší studenti, studenti humanitních oborů, lidé studující v Hradci Králové a ti, kteří se chtějí věnovat učitelskému povolání celý život.

U speciálních tříd pro méně nadané žáky je situace opět jiná. O nutnosti zvýšit počet těchto tříd je přesvědčena pouze zhruba čtvrtina (24 %) studentů PF, další polovina (48 %) z nich si myslí, že je jich tak akorát. 9 % by uvítalo omezení těchto tříd a 7 % si myslí, že by neměly existovat vůbec. Současné počty speciálních tříd, či jejich zvýšení, podporují častěji studenti z Ostravy, Ústí nad Labem a Plzně, snížení speciálních tříd pro méně nadané žáky a jejich zrušení by naopak uvítali spíše studenti z Hradce Králové a také ti, kteří chtějí v budoucnosti učit.

21. graf

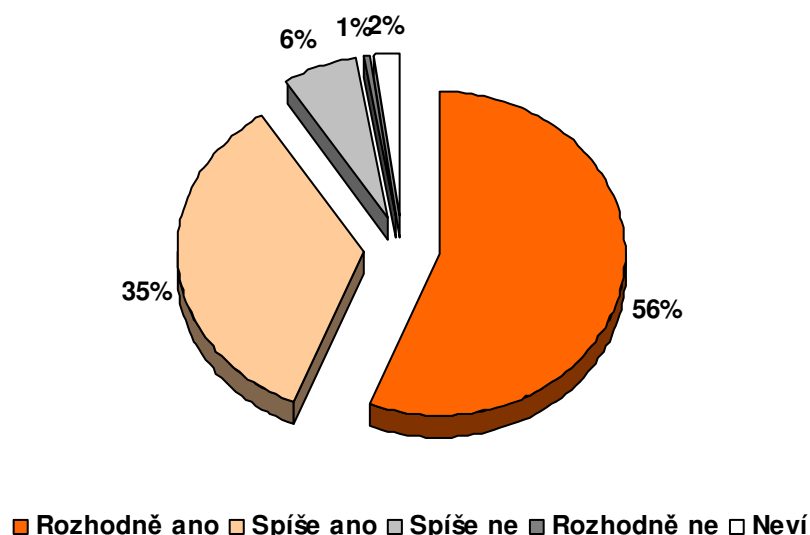
4. Představa studentů o jejich budoucí učitelské profesi

Otázky Q15, 16, 17

Téměř všichni studenti pedagogických fakult jsou přesvědčeni o tom, že další systematické vzdělávání učitelů je důležité (91 %, z toho 56 % rozhodně ano). Tento názor zastávají zejména studentky, lidé, kteří se v budoucnu chtějí věnovat učitelské profesi, ale neodmítli by ani jinou práci, a lidé s lepšími studijními výsledky. Za méně důležité nebo nedůležité pak považuje další vzdělávání učitelů 7 % studentů, častěji muži, ti, pro které není učitelské povolání prioritou, průměrní studenti a studenti z Prahy.

22. graf

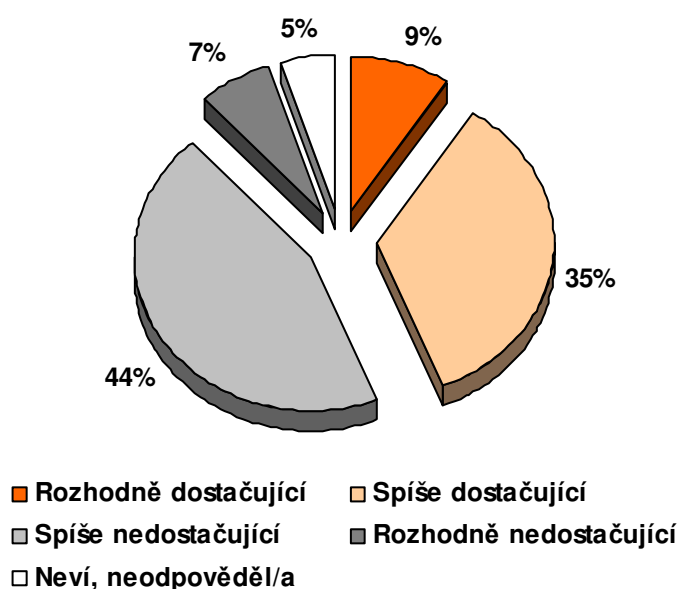
Je systematické vzdělávání učitelů důležité?
(N=496)

Možnosti učitelů se při vykonávání povolání dále vzdělávat jsou ale podle studentů pedagogických fakult spíše nedostačující. Myslí si to polovina z nich (51 %, z toho 7 % rozhodně nedostačující), častěji studenti s vynikajícími studijními výsledky a lidé studující v Ostravě, Hradci králové a Plzni. Dvě pětiny studentů naopak považují možnosti dalšího vzdělávání pro učitele za dostatečné (44 %, z toho pouze 9 % rozhodně ano), mezi nimi spíše straší a ústečtí studenti.

23. graf

Možnosti učitelů se dále vzdělávat jsou:
(N=496)

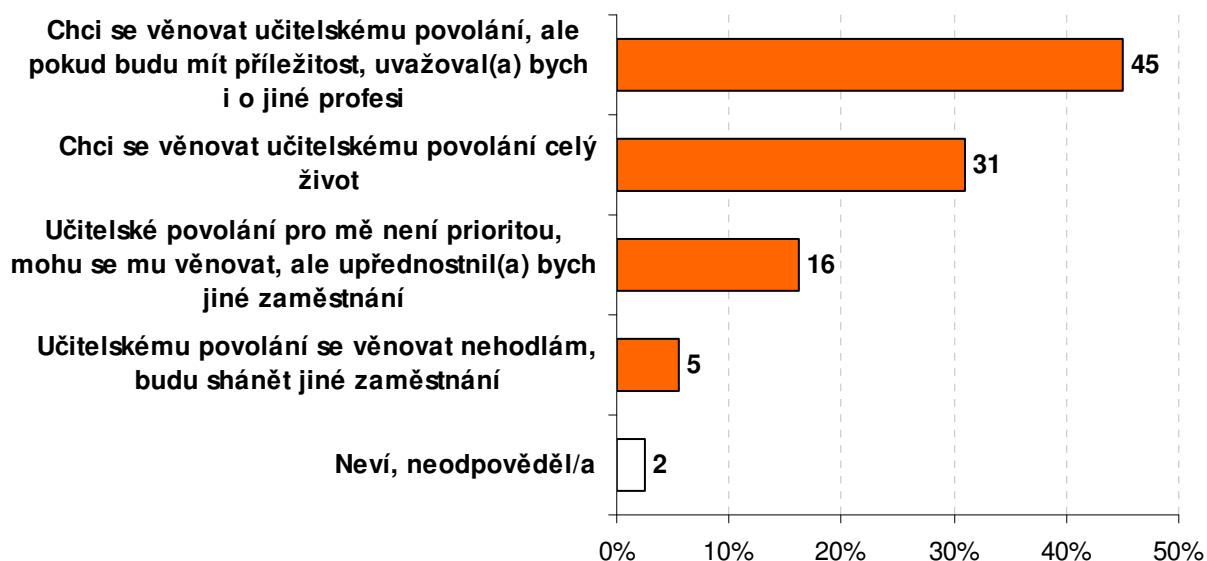

A jak vidí studenti pedagogických fakult svoji budoucnost? 45 % z nich se chce věnovat učitelstvímu povolání, ale nebránili by se ani jiné nabídce. Třetina (31 %) by se chtěla celý život věnovat výhradně učitelství profesí. 16 % lidí by upřednostnilo jiné zaměstnání, ale učitelství neodmítá, a 5 % studentů PF rozhodně v budoucnosti učit nechce.

Celý život se chtějí učitelství profesí věnovat zejména studentky a lidé s vynikajícími studijními výsledky. Ke studentům, kteří se učitelství chtějí věnovat, ale neodmítají ani jiné profese, patří častěji lidé s lepšími studijními výsledky. Mezi ty, kteří mají jiné priority než je povolání učitele, i když se mu mohou věnovat, patří zase spíše muži, studenti technických oborů a lidé s průměrnými studijními výsledky. Průměrné studijní výsledky mají častěji také lidé, kteří chtějí v budoucnu dělat jiné zaměstnání než je povolání učitele.

24. graf

Představy o budoucí profesí učitele
(N=496, údaje v %)

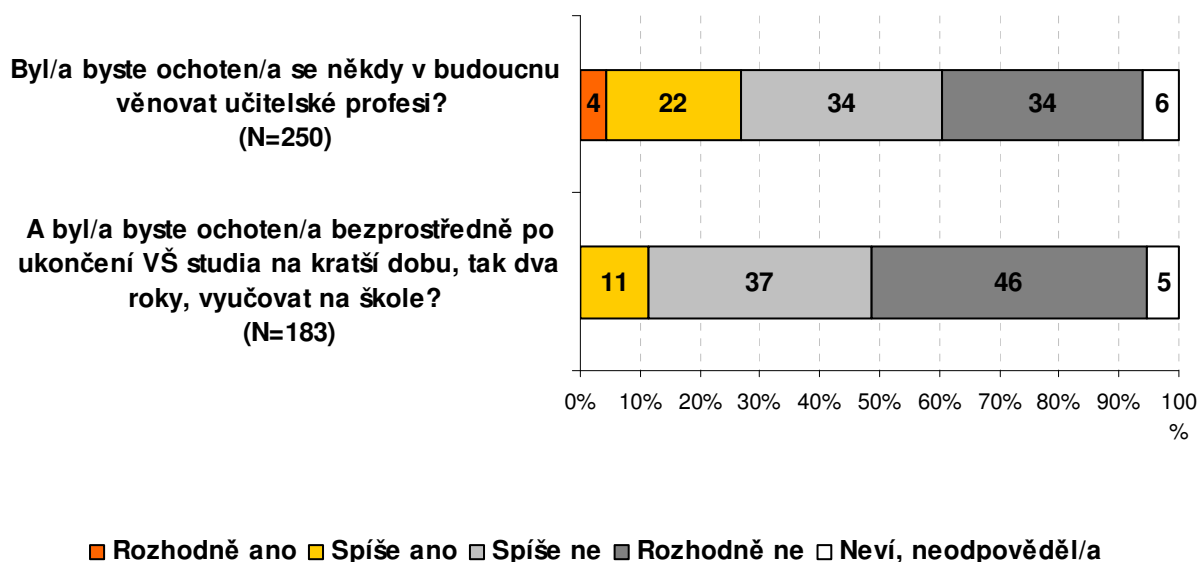

Ze studentů nepedagogických fakult by se povolání učitele chtěla někdy v budoucnosti věnovat čtvrtina (26 %, z toho 4 % rozhodně ano) lidí. Patří mezi ně zejména dívky, starší studenti, lidé s vynikajícími studijními výsledky a studenti z Brna. Dvě třetiny studentů by se ale rozhodly pro jiné zaměstnání (68 %, z toho 34 % rozhodně ne), častěji studenti technických oborů a lidé studující v Praze.

Z těch studentů, kteří by se nebyli ochotni dlouhodobě věnovat učitelské profesi, by desetina (11 %) souhlasila s tím, že by šla učit alespoň na kratší dobu po dokončení školy, častěji lidé s lepším studijním průměrem. Zbytek studentů, zejména studenti z Prahy, by nechtěl učitelskou profesi vykonávat ani na takto krátkou dobu (83 %, z toho 46 % rozhodně ne).

25. graf

Ochota studentů NPF vykonávat povolání učitele

Studenti nepedagogických fakult, kteří by byli ochotni v budoucnu učit, ať už na kratší či delší dobu, by učili nejraději na gymnáziích (55 %) a vyšších odborných školách či školách vysokých (48 %). Čtvrtina lidí by chtěla případně učit na prvním (28 %) nebo druhém (25 %) stupni základní školy a střední odborné škole či učilišti s maturitou (25 %). Na střední odborné škole a učilišti bez maturity by chtělo učit jen 7 % studentů.

26. graf

Na jakém typu školy byste byl/a ochoten/a učit?
(N=88, údaje v %)

